

Strategies for Prevention and Combatting Goods Smuggling in the Police Command of the Islamic Republic of Iran¹

Seyed Ahmed Mousavi², Hassan Bakhtiari³, Abdollah Handiani⁴, Abedin Safari Kakarodi⁵

Abstract

Background and aim: The criminal phenomenon of goods smuggling is complex, diverse, and widespread. In order to succeed in prevention and combatting goods smuggling, the police must pay attention to strategic issues in this area by formulating strategies and utilizing available resources. This research was conducted with the aim of achieving prevention and combatting strategies against goods smuggling in the law enforcement command of the Islamic Republic of Iran.

Method: This research is considered applied in terms of objective, descriptive in nature, and mixed-methods in terms of methodology. The participants included experts in prevention and combatting goods smuggling in the law enforcement command and eight responsible organizations in this field, with interviews concluding after theoretical saturation with a total of 21 individuals. The quantitative phase involved 92 respondents using Cochran's formula. In the qualitative section, a semi-structured interview technique was employed, and the findings from the interviews were categorized into 343 themes through qualitative content analysis. Based on the theoretical data and conducted interviews, a researcher-developed questionnaire was prepared, which was externally validated and demonstrated reliability through Cronbach's alpha higher than 0.7. The SWOT analysis technique was utilized to extract strategies. The strategies were analyzed based on environmental factors, formation of IFE and EFE tables, determination of strategic position and action, formation of pairwise matrices, and prioritization.

Results: The matrix diagram of situational assessment and strategic action shows that currently, the prevention and combatting of goods smuggling is in a defensive quarter and in a desirable state in the mild offensive quarter.

Conclusion: Based on the results of the quantitative strategic planning matrix, the priority of strategies, in order, includes: enhancing informational and operational activities, prevention, control, and comprehensive countermeasures, efficient management of capacities and resources, implementing and institutionalizing risk management, focusing on organized smuggling, overseeing financial and monetary flows, completing access to system information, institutionalizing the consumption of Iranian quality goods, informational oversight, combating rent-seeking and monopolies, supporting and protecting employees.

Keywords: Strategy, Prevention, Goods Smuggling, Police Command, Informational Oversight

1 This article is taken from the doctoral thesis of the crime prevention management department of Amin University of Law Sciences

2 Doctoral student of crime prevention management, Amin University of Police Sciences, Tehran, Iran. Email: ahmadseyed1355@gmail.com

3 Professor of the Department of Educational Sciences, Jame University of Police Sciences, Tehran, Iran. (Responsible author). Email: hbakh4039@yahoo.com

4 Associate Professor of the Crime Detection Department of the Comprehensive University of Law Sciences. Tehran Iran. Email: hendiani.s1343@gmail.com

5 Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Comprehensive University of Law Sciences. Tehran Iran. Email: a.s.kakroodi@gmail.com

فصلنامه علمی پژوهش‌های مدیریت انتظامی

سال هجدهم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۲

صص ۴۶-۹

راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران^۱سید احمد موسوی^۱، حسن بختیاری^۲، عبدالله هندیانی^۳، عابدین صفری کاکرودی^۴ تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۱۷

چکیده

زمینه و هدف: پدیده مجرمانه قاچاق کالا از پیچیدگی، تنوع و گستردگی برخوردار است. پلیس برای موفقیت در پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا باید با تدوین راهبردها و با بهره‌گیری از منابع موجود به مسائل و موضوعات راهبردی در این حوزه توجه پیدا کرده و به اساسی‌ترین مسائل راهبردی در حوزه پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا پاسخی مؤثر بدهد. پژوهش حاضر با هدف دستیابی به راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران انجام شد.

روش: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی؛ از نظر ماهیت، توصیفی و از نظر روش‌شناسی جزو پژوهش‌های آمیخته است. مشارکت‌کنندگان شامل خبرگان پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی و هشت سازمان مسئول در این حوزه بود که مصاحبه پس از اشباع نظری با ۲۱ نفر به پایان رسید. مرحله کمی با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۹۲ نفر در نظر گرفته شد. در بخش کیفی از تکنیک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد و با تحلیل محتوای کیفی، یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها در قالب ۳۴۳ مضمون دسته‌بندی شد. براساس نتایج داده‌های نظری و مصاحبه‌های انجام‌شده، پرسش‌نامه محقق‌ساخته تهیه شد، که روایی آن به وسیله واپایش بیرونی و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ بیشتر از (۰/۷) تأیید شد. از تکنیک تحلیل SWOT برای استخراج راهبردها استفاده شد. راهبردها توسط عوامل محیطی، تشکیل جدول IFE و EFE، تعیین موقعیت و اقدام راهبردی، تشکیل ماتریس‌های زوجی، تعیین و اولویت‌بندی شد.

یافته‌ها: نمودار ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام راهبردی نشان می‌دهد که فراجا از نظر پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در وضعیت فعلی در ربع تدافعی قرار گرفته و وضعیت مطلوب در ربع تهاجمی خفیف قرار دارد.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی کمی، اولویت راهبردها به ترتیب عبارت‌اند از: ارتقای فعالیت‌های اطلاعاتی و عملیاتی، پیشگیری، کنترل و مقابله چندلایه و فراگیر، مدیریت کارآمد ظرفیت‌ها و منابع، اعمال و نهادینه کردن مدیریت ریسک، تمرکز بر قاچاق سازمان‌یافته، اشراف بر نظام گردش‌های مالی و پولی، تکمیل دسترسی به اطلاعات سامانه‌ها، نهادینه‌سازی مصرف کالای کیفی ایرانی، اشراف اطلاعاتی، مقابله با رانت و انحصار، حمایت و صیانت از کارکنان.

کلیدواژه‌ها: راهبرد، پیشگیری، قاچاق کالا، فرماندهی انتظامی، اشراف اطلاعاتی.

استناد: موسوی، سید احمد؛ بختیاری، حسن؛ هندیانی، عبدالله؛ صفری کاکرودی، عابدین. (۱۴۰۲). راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی ۱۸ (۲)، صص ۴۶-

<https://doi.org/10.22034/pmsq.2023.1270791.1578>

۹

۱. این مقاله برگرفته از رساله دکتری رشته مدیریت پیشگیری از جرم دانشگاه جامع علوم انتظامی امین است.

۲. دانشجوی دکتری مدیریت پیشگیری از جرم، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. رایانامه: ahmadseyed1355@gmail.com

۳. استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه جامع علوم انتظامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه: hbakh4039@yahoo.com

۴. دانشیار گروه کشف جرایم دانشگاه جامع علوم انتظامی، تهران، ایران. رایانامه: hendiani.s1343@gmail.com

۵. استادیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه جامع علوم انتظامی، تهران، ایران. رایانامه: a.s.kakroodi@gmail.com

مقدمه

امروزه تهدیدهایی که از جانب آسیب‌پذیری‌های اقتصادی به وجود می‌آیند کاملاً واقعی و حیاتی تلقی می‌شوند؛ در واقع، ثبات سیاسی و امنیت ملی کشورها تا حدود زیادی به حفظ مردم در مقابل حوادث و مخاطرات اقتصادی وابسته است (سیف و ملکی شهریور، ۱۳۹۴، ۶۸). در بند ۵۸ سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور، ابلاغی سال ۱۳۹۲ به پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و ارز از مبادی ورودی تا محل عرضه آن در بازار تأکید شده است. رهبر معظم انقلاب در فرمان صادره خطاب به رئیس‌جمهور وقت در سال ۱۳۸۱ می‌فرمایند: «گسترش پدیده قاچاق و تأثیر مخرب آن در امر تولید و تجارت قانونی و سرمایه‌گذاری و اشتغال، خطر جدی و بزرگی است که باید با جدیت تمام با آن مبارزه کرد و بر همه دستگاه‌هایی که به نحوی می‌توانند در این امر دخیل باشند، واجب است که سهم خود را در این مبارزه ایفا کنند». در ماده ۴ قانون تشکیل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۶۹ مجلس شورای اسلامی، وظیفه پیشگیری از وقوع جرائم و مبارزه با قاچاق به عهده فرماندهی انتظامی ج.ا.ا محول شده است. به نظر می‌رسد برای موفقیت در مأموریت پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا، فرماندهی انتظامی باید با درک این واقعیت که در محیطی ناپایدار و پر از چالش‌ها و تهدیدهای داخلی و خارجی قرار گرفته است و از طرف دیگر از منابع محدودی برخوردار است، با تدوین راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و با بهره‌گیری از منابع موجود به مسائل و موضوعات راهبردی در این حوزه توجه پیدا کرده و بر حل این مسائل تمرکز کند. با تدوین این راهبردها تلاش می‌شود با نگاهی کل‌نگر، همه‌سونگر و نظام‌مند و رویکردی آینده‌گرا شرایط و موقعیت کنونی و آتی را تحلیل کرده و با تکیه بر توانمندی‌ها و شایستگی‌های کلیدی به مهم‌ترین و اساسی‌ترین مسائل راهبردی در حوزه پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران پاسخی مؤثر دهیم. قلمرو مکانی این پژوهش، کلیه واحدهای تخصصی و صنفی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران است و قلمرو زمانی پژوهش مبتنی بر اطلاعات به‌دست آمده در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ می‌باشد.

آخرین آمار حجم قاچاق کالا در ایران طی سال های ۱۳۸۷ و ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ به صورت رسمی در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱. حجم قاچاق کالا در کشور طی سال های ۱۳۸۷ و ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ بر حسب میلیارد دلار

نوع قاچاق	۱۳۸۷	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
قاچاق ورودی	۱۶	۱۷/۲	۱۵/۷	۱۴/۵	۱۲/۱	۱۲	۱۲/۱	۱۲/۵	۱۴
قاچاق خروجی	۳/۲	۷/۸	۴/۱	۱	۰/۵	۰/۹	۲/۹	۴/۶	۵/۸
کل قاچاق	۱۹/۲	۲۵	۱۹/۸	۱۵/۵	۱۲/۶	۱۲/۹	۱۵	۱۷/۱	۱۹/۸

(ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، ۱۴۰۱)

پژوهش های انجام شده در حوزه قاچاق کالا و ارز، حول محور چهار موضوع حقوقی، جغرافیایی، اقتصادی و انتظامی است و به لحاظ روش شناختی، اغلب با روش توصیفی و تحلیلی انجام شده و به لحاظ بافتی بیشتر این پژوهش ها بر سه بافت ژئوپلیتیک، اقتصادی و پلیسی تمرکز داشته اند که در بخش پیشینه پژوهش به تفصیل ذکر خواهند شد. همچنین، پژوهش هایی که تاکنون انجام شده به تدوین راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی ج.ا.ا. نپرداخته اند. تنها سند مرتبط، سند راهبردی پلیس امنیت اقتصادی است که در سال ۱۳۹۹ تدوین شده است. در این سند هدف کلان، ارتقای توان پیش بینی، پیشگیری، کنترل، شناسایی، مقابله و کشف فعالیت ها و جرائم اقتصادی، ذکر شده و راهبرد کلان را توسعه هدفمند روابط کلیدی در سازمان های داخلی و بین المللی، اشراف اطلاعاتی و پایش هوشمندانه فعالیت های اقتصادی با ایجاد زیرساخت های سازمانی و فنی و... به منظور دستیابی به امنیت اقتصادی پایدار ذکر کرده و موضوعات راهبردی در راستای هدف و راهبرد کلان را پایش هوشمندانه، اشراف اطلاعاتی و اقتدار عملیاتی و... بیان کرده و تمرکز آن بر جرائم اقتصادی است.

یکی از مأموریت های فرماندهی انتظامی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز است و در فرماندهی انتظامی ج.ا.ا، مأموریت پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز بر عهده پلیس امنیت اقتصادی (پلیس مبارزه با قاچاق کالا و ارز) است، اما بررسی های انجام شده

نشان می‌دهد، راهبردهایی که بر اساس تحلیل نقاط ضعف و قوت سازمانی و تهدیدها و فرصت‌های برون‌سازمانی تدوین شده باشد، وجود ندارد. این مسئله و همچنین تغییرات سریع نظام‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی که سازمان فراجا را احاطه کرده، پیچیدگی‌های تصمیمات سازمانی، جهانی‌شدن جرائم و سرعت فناوری اطلاعات و ارتباطات، ضرورت تدوین راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فراجا را بیشتر از گذشته نشان می‌دهد. مسئله پژوهش حاضر، فقدان راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی ج.ا.ا است. هدف اصلی پژوهش نیز دستیابی به راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران است و پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی ایران کدام است؟ ماهیت پیچیده و چندلایه بودن پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارتباط این موضوع با نظام‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشور و از طرفی مأموریت‌های متعدد و گسترده فرماندهی انتظامی در استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی داخل کشور، اهمیت داشتن راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی را روشن می‌کند. در صورتی که فرماندهی انتظامی بتواند بر اساس این راهبردها، مأموریت پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا را ساماندهی و اجرا کند، ضمن موفقیت در این مأموریت، از مدیریت قوی، یکپارچه و به‌روز پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در سازمان بهره‌مند خواهد شد. بدون تدوین این راهبردها، فرماندهی انتظامی نخواهد توانست برنامه‌های عملیاتی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا که در سطح ملی جامعیت، همه‌جانبه‌نگر بودن، هدفمند بودن، پوشش‌دهنده تمامی ابعاد، آثار و تبعات مخرب آن است را داشته باشد، و از این نظر عملکرد ضعیفی خواهد داشت.

پیشینه و مبانی نظری

موسوی و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی را با عنوان «الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارزش مبتنی بر اندیشه فرماندهی معظم کل قوا» به روش توصیفی و با رویکرد کیفی انجام داده و به این نتیجه رسیده‌اند که الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارزش در

چهار بُعد مدیریتی و اجرایی، تقنینی، فرهنگی - اجتماعی و قضایی، با ۲۵ مقوله اصلی و ۶۳ مقوله فرعی طراحی شد. از مقولات اجرایی می‌توان به مبارزه از پیش از مرزها، افزایش ریسک قاچاق، استفاده از سامانه‌های هوشمند مبارزه با قاچاق، مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته و انهدام کالای قاچاق اشاره کرد. در بُعد تقنینی، ممنوعیت واردات کالاهای مشابه تولید داخل، بازنگری سیاست‌های پولی و بانکی؛ در بُعد فرهنگی و اجتماعی، ضد ارزش شدن خرید، فروش و مصرف کالای خارجی و تبلیغات هوشمندانه و در بُعد قضایی، همکاری‌های قضایی و انتظامی و برخورد قضایی قاطع از مقولات احصاء شده است. احتشامی و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی را با عنوان «الگوی سیستم‌های نرم مدیریت به منظور پیشگیری از قاچاق کالا» انجام داده‌اند که پس از ارائه مدل مفهومی، تحقیق در تطبیق مفهوم با دنیای واقعی مشخص شد؛ مبادی ورودی قاچاق به حد کفایت شناسایی نشده است. قوانین تدوین شده در راستای مبارزه با قاچاق کالا و ارز مستحکم و قوی نیست و همین قانون موجود نیز به خوبی و کامل اجرا نمی‌شود. همچنین، تجهیزات کنترل ورودی نیاز به تقویت دارد. فرهنگ و اعتقادات مردم و کارکنان در راستای موضوع مبارزه با قاچاق کالا و ارز نیاز به تقویت دارد. جاذبه‌های مالی قاچاق کالا و ارز به خوبی شناسایی نشده است که لازم است چهارچوب عدالت اقتصادی تدوین شود. حسین آبادی و داودی دهقانی (۱۴۰۰) پژوهشی را با عنوان «عوامل مؤثر بر توانمندسازی کارکنان مرزبانی در مقابله با قاچاق کالا؛ مطالعه موردی: مرزبانی استان کردستان» انجام داده و به این نتیجه رسیده‌اند که در بُعد عوامل فردی به ترتیب «کاهش حس طمع ورزی و زیاده‌طلبی، برطرف نمودن مشکلات مالی، ارتقای مبانی اعتقادی و تقویت پایبندی به موازین شرعی»؛ در بُعد عوامل سازمانی «ممانعت از حضور طولانی‌مدت در یگان‌های مرزی، فراهم نمودن امکانات مورد نیاز یگان‌ها به منظور جلوگیری از وابستگی به افراد بومی، به کارگیری مدیران متعهد و باانگیزه» و در بُعد عوامل برون‌سازمانی «جلوگیری از فعالیت باندهای سازمان‌یافته قاچاق، برخورد قاطع با قاچاقچیان از سوی مراجع قضایی و امنیتی، کاهش مشکلات اقتصادی و برطرف نمودن فقر و بیکاری ساکنین مرزی» جزو عوامل مؤثر بر توانمندی کارکنان مرزبانی در

مقابله با قاچاق بوده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که به ترتیب عوامل برون سازمانی، عوامل درون سازمانی و سپس عوامل فردی بر توانمندسازی کارکنان مرزبانی استان کردستان در مقابله با قاچاق کالا مؤثر است.

کاردان (۱۳۹۹) پژوهشی را با عنوان «مدیریت صحیح مرزی؛ حلقه مفقوده در راهبردهای مبارزه با قاچاق کالا و ارز» انجام داده و به این نتیجه رسیده است که مدیریت مرزی در کنترل و مبارزه با قاچاق کالا و ارز نقش اصلی دارد؛ لذا از جمله عوامل موفقیت یک راهبرد مدیریت مرزی درست و چابک سازی ساختار آن در کشورمان می توان به این موارد اشاره نمود: اراده سیاسی (تدوین راهبرد)، اساس قانونی (تصویب قوانین جدید و اصلاح قوانین سابق)، داشتن نگاه فراگیر نسبت به مقوله های مختلف مرزی، همراهی و همکاری تمامی بخش ها، اراده سازمانی آموزش و منابع انسانی، بهره گیری از رویه های بین المللی. درویشی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر اقدامات پلیس در مقابله با قاچاق کالا؛ مطالعه موردی: شهرستان دلفان» به این نتیجه رسیده اند که اقدامات اطلاعاتی پلیس با ضریب ۷۹/۰ بیشترین تأثیر را در مقابله با قاچاق داشته و در رتبه اول قرار دارد و پس از آن، اقدامات مدیریتی با ۶۹/۰ و اجرای ایست و بازرسی با تأثیر ۶۱/۰ بر مقابله با قاچاق کالا به ترتیب در رتبه های بعد قرار دارند. رضایی (۱۳۹۷) در رساله دکتری با عنوان «نقش پلیس در پیشگیری از شکل گیری باندهای قاچاق کالا»، به این نتیجه رسیده که اقدامات پلیس در زمینه پیشگیری از شکل گیری باندهای قاچاق کالا در وضعیت موجود دارای ضعف های فراوانی است و برای رسیدن به وضعیت مطلوب به ترتیب اجزای محتوایی، اجزای ساختاری، آموزش، تعامل و مشارکت پلیس نیازمند اصلاحات است. داودی دهاقانی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «تأثیر عوامل سازمانی پلیس در پیشگیری از قاچاق کالا؛ مورد مطالعه: شهرستان سروآباد استان کردستان» به این نتیجه رسیده اند که نیروی انتظامی با به کارگیری تجهیزات نوین الکترونیکی، اپتیکی، خودرویی، نرم افزاری و سخت افزاری در مبادی رسمی و غیررسمی، مسیرهای پرتردد عبور کالاهای قاچاق و استفاده از سرمایه های انسانی مجرب و آموزش دیده، ضمن کشف علمی جرم قاچاق

و همچنین با تدوین و تهیه طرح‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های کارآمد و نظارت بر اجرای آن‌ها می‌تواند هزینه‌های جرم قاچاق کالا را افزایش دهد.

مکس گالین و فلوریان ویگان^۱ (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان «هدایت کالاهای قاچاق؛ چگونه کشورها مسیرهای قاچاق بین‌المللی را شکل می‌دهند» که داده‌های آن حاصل قوم‌نگاری سیاسی، مصاحبه‌ها و تحلیل‌های نهادی تاریخی است، نتیجه گرفته‌اند که سیاست قاچاق و تعامل بین قاچاقچیان و دولت‌ها باید در مطالعه قاچاق و استحکامات مرزی جایگاه برجسته‌تری داشته باشد. همان‌طور که در اینجا توضیح می‌دهیم، انواع خاصی از تعاملات زمینه را برای ظهور ساختارهای انحصاری‌تر در میان شبکه‌های قاچاق فراهم می‌کند که به نوبه خود ممکن است ظرفیت متفاوتی برای تأثیرگذاری بر تعاملات خود با عوامل دولتی نسبت به شبکه‌های قبلی داشته باشند؛ بنابراین، درازمدت، دولت‌ها نه تنها مسیرهای قاچاق، بلکه شبکه‌های قاچاق را نیز شکل می‌دهند - که ممکن است خود دولت‌ها را شکل دهند. هوروبتس و همکاران^۲ (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان «قاچاق کالا به عنوان یک تهدید راهبردی برای امنیت اقتصادی کشورهای اروپایی» نتیجه گرفتند که قاچاق کالا به دلیل فرایندهای جهانی شدن و توسعه فناوری اطلاعات و مخابرات، تهدیدی مهم برای امنیت اقتصادی کشور است. با توجه به این موضوع، محورهای اصلی مقابله با قاچاق کالا عبارت‌اند از: الف) بهبود کارایی گمرکات و مرزبانان؛ ب) معرفی گمرک الکترونیکی؛ ج) آموزش افسران گمرک با استفاده از برنامه مطابق با الزامات و مشخصات بخش گمرک؛ د) مشارکت طیف وسیعی از افراد در پیشگیری از قاچاق؛ ه) اصلاح قوانین در زمینه مبارزه با قاچاق. زمالادن و همکاران^۳ (۲۰۱۹) در مقاله‌ای با عنوان «مشکلات فعالیت سازمانی - تاکتیکی مقامات گمرک در مبارزه با قاچاق اقتصادی در حمل و نقل» که جامعه آماری آن شامل اسناد قانونی، سازمانی، تاکتیکی و تحلیل آماری داده‌های گمرکی جمهوری قزاقستان بوده، به

1. Max Gallien & Florian Weigand

2. Horobets, Nadiia & Reznik, Oleg & Tkachenko, Vita & Belanuk, Marina & Skliar, Yurii.

3. Ibragimov Zhamaladen, Kapsalyamov Kairatb, Kapsalyamova Saulec.

این نتایج رسیده‌اند که قاچاق کالاهای غیرقانونی و خودروهای ساخت خارج که بیشترین تعرفه مالیاتی را دارند، رایج‌ترین نوع قاچاق است. این امر عمدتاً به دلیل فعالیت‌های ناپایدار سازمان‌های مجری قانون برای شناسایی و پژوهش در مورد جرائم گمرکی، نبود پژوهش‌های قابل اعتماد و سیستم ناکافی سوابق آماری است. محمد و گیزا^۱ (۲۰۱۷) در مقاله‌ای با عنوان «چالش‌های کنترل کالاهای قاچاق مرزی در اداره درآمد ایتویپی» که جامعه آماری آن شامل کارکنان ایستگاه گمرک هومرا^۲، صادرکنندگان و جامعه بازرگانی محلی، سایر کارمندان آژانس‌های دولتی و همچنین پلیس و نیروهای ویژه فدرال بود، نشان دادند که چالش‌برانگیزترین عواملی که مانع پیشگیری از کالاهای قاچاق در اداره ایستگاه‌های گمرک هومرا می‌شوند، کمبود نیروی انسانی مناسب، کمبود ایستگاه‌های بازرسی، دانش کم و مهارت ناسازگار با واحد کنترل و شرایط کاری نامناسب است. همچنین مشخص شد که مشارکت در ایستگاه گمرک هومرا و سایر بخش‌های مسئول و تولید و تبادل اطلاعات در پژوهش‌های جنایی و عملیات مشترک بسیار ضعیف است.

طرح راهبردی: طرح راهبردی یک رویکرد برای مقابله با چالش‌هایی است که سازمان یا بخش‌هایی از سازمان یا جوامع با آن روبه‌روست، مقابله با این چالش‌ها نیازمند مشورت و نظم رده‌های مدیریتی است. همه سازمان‌ها به‌طور مداوم در حال تغییر هستند، حتی سازمان‌هایی که خود را ثابت و بدون تغییر می‌انگارند، معمولاً به شیوه‌های مختلف در حال تغییر هستند. یک مدیریت راهبردی به دنبال این است که سازمان چه چیزی می‌خواهد باشد و چگونه باید به آن برسد. رایینز و سنزو (۲۰۰۰) برنامه‌ریزی راهبردی را در نه مرحله شامل موارد زیر ذکر کرده‌اند: ۱- شناسایی مأموریت، اهداف و راهبردهای جاری سازمان؛ ۲- تجزیه و تحلیل محیط؛ ۳- شناسایی فرصت‌ها و تهدیدها؛ ۴- تجزیه و تحلیل منابع سازمان؛ ۵- شناسایی قوت‌ها و ضعف‌ها؛ ۶- ارزیابی مجدد

1. Mohamed & Gizaw

2. humera

مأموریت و اهداف سازمان؛ ۷- تدوین راهبردها؛ ۸- اجرای راهبردها؛ و ۹- ارزیابی نتایج (حسن‌بیگی، ۲۴۶، ۱۳۹۶).

راهبرد: مجموعه‌ای از انتخاب‌های بنیادی یا حساس درباره نتایج یک فعالیت و ابزار انجام آن فعالیت است (آرمسترانگ^۱، (۲۰۰۶)؛ به نقل از حسن‌بیگی، ۱۳۹۶، ۸۶).

مدیریت راهبردی: عبارت است از: علم و هنر ایجاد پیوند بین توانمندی‌های داخلی و فرصت‌های محیطی به منظور تحقق چشم‌انداز، اهداف و مأموریت‌ها، اجرا، ارزشیابی و کنترل تصمیمات با توکل، ایمان، تدبیر، هوشمندی، انعطاف، آینده‌نگری، جامع‌نگری و نگرش سیستمی همراه با خلاقیت، نوآوری، یادگیری و توانمندسازی مستمر (حسن‌بیگی، ۱۳۹۶، ۱۲۱). برای تبیین بهتر مبانی نظری به تشریح مفهوم پیشگیری، نظریه‌های مرتبط و تعریف قاچاق کالا می‌پردازیم.

مفهوم‌شناسی پیشگیری از جرم: پیشگیری را می‌توان یکی از راهبردهای اساسی در حوزه کنترل اجتماعی برشمرد که دربردارنده مجموعه راهکارهای مستقیم و غیرمستقیم با هدف ایجاد امکانات و موقعیت‌های بازدارنده از وقوع جرم و کج‌روی طراحی و تدوین می‌شود (علیوردی‌نیا، ۱۳۹۳، ۳۹). اصول پیشگیری شامل ۱- شناسایی مسئله جرم و قانون‌گذاری؛ ۲- آسیب‌شناسی علل جرم؛ و ۳- انتخاب اقدامات ویژه و ارائه راه‌حل‌های عملیاتی و کاربردی است (بیابانی، ۱۳۹۲، ۳۳).

پیشگیری بیشتر به معنای پیش‌دستی کردن یا آگاه کردن و هشدار دادن به کار می‌رود؛ در نتیجه مؤلفه‌های آن عبارت‌اند از: نخست) اقدام پیشگیرانه تدبیری است که قهرآمیز یا سرکوب‌گر نباشد. دوم) اقدام پیشگیرانه تدبیری است که به‌طور مستقیم به پیشگیری اختصاص یافته باشد. سوم) اقدام پیشگیرانه اگر به ریشه‌کنی منجر نشود، باید از شمار آن بکاهد. چهارم) اقدام پیشگیرانه نه تنها از راه فرایند گذار از اندیشه به عمل بر فرد تأثیر می‌گذارد، بلکه بر موقعیت‌ها یا شرایط محیطی نیز مؤثر است. این مؤلفه که مبنای یکی از تازه‌ترین تقسیم‌بندی‌های پیشگیری نیز قرار گرفته است، می‌رساند که پیشگیری باید

هم‌زمان دربردارنده فرد و محیط پیرامون وی باشد (دانشجویان دکتری امنیت ملی (۱۳۹۷) (مطالعات گروهی غافلگیری، ۱۳۹۷، ۲۵۲).

نظریه‌های پیشگیری وضعی: پیشگیری وضعی مدعی رهیافتی روش‌شناختی است که فارغ از ویژگی‌های فردی و روان‌شناختی به مطالعه پیرامون جرم می‌پردازد. این پیشگیری بدون تغییر بر شخصیت افراد تنها به دگرگونی در وضعیت‌ها به دنبال پیشگیری از جرم است (قورچی بیگی، ۱۳۹۶، ۱۸۷).

نظریه‌های پیشگیری اجتماعی: پیشگیری اجتماعی «گونه‌ای از تدابیر پیشگیرانه است که با مداخله فعالانه دولت (نظام سیاسی، اقتصادی و فرهنگی) در محیط زندگی اجتماعی عمومی افراد و اهتمام به علل زیربنایی جرم و آسیب‌های اجتماعی، بستر زیستن توأم با کرامت شهروندان را از رهگذر پاسداشت حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آنان فراهم می‌آورد. به دیگر سخن، پیشگیری اجتماعی فعالیت‌هایی را در برمی‌گیرد که به منظور کاهش بیکاری، آموزش و پرورش ناکارآمد، فقر و آسیب‌های اجتماعی مشابه، علل بنیادین ایجاد رفتار منحرفانه را مورد توجه قرار میدهند (لاب^۱، ۲۰۱۴، ۳۵۳؛ گرانت^۲، ۲۰۱۵، ۴). در زیر به مهم‌ترین نظریاتی خواهیم پرداخت که به تکمیل مدل پیشگیری اجتماعی کمک کرده‌اند.

شاو^۳ و مک کی^۴ که از اعضای مکتب شیکاگو بودند، بر اساس نظریه بی‌سازمانی اجتماعی، بزهکاری جوانان در محدوده شهرها را مطالعه کردند. یافته‌های آن‌ها مدل منطقه‌ای را تقویت کرد. به این صورت که جوانان بزهکار به صورت گسترده در منطقه انتقالی حضور دارند. بزهکاری موجود در این مناطق، باعث به وجود آمدن تنوع و از-دست‌رفتن انسجام یا کنترل اخلاقی گروه‌ها یا نهادها می‌شد. (بوتومز^۵ و ویلز^۶، ۱۹۹۷)؛ به نقل از محمدنسل (۱۳۹۹، ۲۷۸) وجود شرایط فوق، به همراه نارسایی در ارزش‌های

1. Lab, P. Steven
2. Gran
3. Shave.
4. Mack kay
5. Bootoms
6. wils

اجتماعی و کنترل، زمینه‌ساز بروز انحراف می‌شود. اساس این تئوری آن است که برخی اجتماعات به خاطر اختلال در فرایندهای رسمی و غیررسمی کنترل اجتماعی، قادر به خودتنظیمی مؤثر نیستند.

نظریه فشار مرتن^۱: بزهکاران اقتصادی وسایل قانونی را، به‌منظور دستیابی به بالاترین نمراد موفقیت دور می‌زنند. درواقع، بین اهداف سطح بالای بزهکاران اقتصادی و وسایل قانونی دستیابی به اهداف شکاف قابل توجهی وجود دارد. درست مثل کسی که می‌خواهد در مسابقات وزنه‌برداری مقام نخست را کسب کند ولی به دلیل تمرین نکردن به دوپینگ متوسل می‌شود. خلاقیت بزهکار اقتصادی به‌واسطه شکاف بین هدف‌های مادی و وسایل و امکانات قانونی ایجاد می‌شود که فرد را در یک حالت خلأ هنجاری و نبود احساس پابندی قرار می‌دهد. هر چقدر این شکاف بیشتر باشد بی‌اعتنایی به هنجارها و دور زدن قانون بیشتر می‌شود. مرتن، بزهکاری را ناشی از وضعیتی می‌داند که جامعه به‌وجود آورده است؛ وی معتقد است که جامعه باید از طریق تبلیغات در این اهداف تجدیدنظر و امکان دستیابی را برای همه فراهم کند. این نظریه مختص جوامع دارای اقتصاد غیردولتی است؛ زیرا در کشورهای دارای اقتصاد دولتی خود دولت فروشنده و تاجر بزرگ محسوب می‌شود (تورنر^۲، ۱۹۹۸).

نظریه فرصت بزهکاری: در اغلب دیدگاه‌های جرم‌شناسی، تنها به عوامل فردی مؤثر بر وقوع جرم توجه شده است و اغلب از تأثیر محیط بر رفتار، یعنی ویژگی‌های مهم محیطی که فرد را به‌سوی ارتکاب عمل مجرمانه سوق می‌دهد، غفلت می‌شود. در اینکه بعضی از محیط‌ها، فرصت‌های بزهکاری بیشتری در مقایسه با محیط‌های دیگر ایجاد می‌کنند، اگرچه عوامل بسیاری به‌عنوان پیش‌زمینه و ایجادکننده قصد مجرمانه مطرح می‌شوند، هنگامی این عوامل مؤثر واقع می‌شوند که فرصت ارتکاب بزه برای بزهکار فراهم شود؛ به‌گونه‌ای که بزهکار، با سنجش سود و زیان خود و نیز درصد خطر انجام جرم، همچنان مصمم به ارتکاب آن باشد (فلسون و کلارک، ۱۳۸۸، ۳)؛ بنابراین، با

1. Merton

2. Turner

شناسایی ویژگی‌های مکانی به وجود آورنده یا تسهیل کننده فرصت‌های بزهکاری می‌توان این شرایط را تغییر داد، فضاها را مقاوم در برابر بزهکاری خلق کرد و میزان ناهنجاری‌های شهری را کاهش داد (تیلور و هارل، ۱۰، ۱۳۸۹).

نظریه انتخاب منطقی: این نظریه را کرنیش و کلارک^۱ در سال ۱۹۸۶ مطرح کردند. براساس این دیدگاه، بزهکاران میزان خطر ارتکاب بزه را پیش از انتخاب هدف می‌سنجند و مبنایی منطقی برای انتخاب مکان برای انجام عمل مجرمانه و برای رسیدن به هدف خود در نظر می‌گیرند (چانگ، ۲۰۰۵، ۱۱). این افراد کاملاً به نوع جرم، زمان، جاذبه‌ها و امکانات مکان برای انجام عمل مجرمانه می‌اندیشند. حضور نداشتن نگهبان، امکان دسترسی و فرار سریع از محل ارتکاب جرم، وجود اهداف مجرمانه (مانند اتومبیل در سرقت یا مشتری در فروش مواد مخدر)، فرصت‌هایی است که احتمال وقوع جرم را افزایش می‌دهد؛ بنابراین، به شکل منطقی، وجود فرصت‌های بیشتر جرم در یک مکان، موجب افزایش جرم می‌شود و کم شدن این فرصت‌ها میزان جرم را کاهش می‌دهد (کلانتری، ۱۳۸۰، ۸۹).

قاچاق براساس کنوانسیون ۱۹۷۷ نایروبی^۲، عبارت است از تقلب گمرکی که شامل گذراندن مخفیانه کالا به هر طریقی از مرزهای گمرکی می‌باشد که بدان وسیله شخص موجب اغفال گمرک و فرار از پرداخت تمام یا بخشی از مالیات‌ها و عوارض مربوط به ورود یا صدور شده یا اجرای ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های موضوع قانون امور گمرکی را نادیده گرفته و یا منافی مغایر با قانون امور گمرکی به دست آورد. عناصر تعریف عبارت‌اند از:

۱. تقلب گمرکی که خود ناشی از تخلف گمرکی یعنی هر نوع نقض و یا شروع و اقدام به نقض قانون امور گمرکی است؛

1. Cornish & Clarke

2. international convention on mutual administrative assistance for the prevention, investigation and repression of customs offences.

۲. گذراندن مخفیانه کالا از مرزهای گمرکی، تعریفی که در بند (۱) ماده (۲۹) قانون امور گمرکی آمده است؛
۳. فرار از تمام یا بخشی از مالیات‌ها و عوارض مربوط به ورود یا صدور کالا؛
۴. نقض مقررات قانونی ممنوعیت‌ها یا محدودیت‌ها؛
۵. کسب منافع مغایر با قانون امور گمرکی، نظیر استردادهای متقلبانه (اوچنیکوف^۱، ۲۰۱۵، ۲۱۹).

سازمان جهانی گمرک تعریف ذیل را برای قاچاق کالا بیان کرده و اعضای آن سازمان از جمله جمهوری اسلامی ایران آن را پذیرفته‌اند. «قاچاق کالا تخلف گمرکی است، شامل جابه‌جایی کالا در طول یک مرز گمرکی به روش مخفیانه و به‌منظور فرار از نظارت‌های گمرکی» (آهنگریان ساروکلایی و همکاران، ۱۳۹۵، ۳)

قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲ قاچاق کالا و ارز را به این شرح تعریف کرده است: هر فعل یا ترک فعلی است که موجب نقض تشریفات قانونی مربوط به ورود و خروج کالا و ارز گردد و براساس این قانون و یا سایر قوانین، قاچاق محسوب و برای آن مجازات تعیین شده باشد، در مبادی ورودی یا هر نقطه از کشور حتی محل عرضه آن در بازار داخلی کشف شود. همچنین قانون مذکور قاچاق سازمان‌یافته را چنین تعریف کرده است، جرمی است که با برنامه‌ریزی و هدایت گروهی و تقسیم کار توسط یک گروه نسبتاً منسجم متشکل از سه نفر یا بیشتر که برای ارتکاب جرم قاچاق، تشکیل یا پس از تشکیل، هدف آن برای ارتکاب جرم قاچاق منحرف شده است؛ صورت می‌گیرد.

روش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی می‌باشد. همچنین، از نظر روش‌شناسی، نوع پژوهش آمیخته است. جامعه آماری شامل خبرگان و صاحب‌نظران حوزه پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی ج.ا.ا، ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز، قوه قضائیه، وزارت کشور، وزارت راه و شهرسازی، وزارت نفت،

وزارت صنعت، معدن و تجارت، گمرک جمهوری اسلامی ایران، سازمان تعزیرات حکومتی، هستند که تعداد آن در فرایند پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، تا جایی پیش رفت که اشباع نظری حصول گردید که در نهایت ۲۱ نفر را شامل شد. داده‌های نظری به‌منظور شناسایی مهم‌ترین عوامل محیطی و راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا استخراج شده و با استفاده از روش بررسی اسنادی (کتابخانه‌ای) جمع‌آوری می‌شود. سپس برای دستیابی به نظرات صاحب‌نظران و خبرگان از تکنیک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و روش تحلیل محتوای استقرایی استفاده و یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها در قالب ۳۴۳ مضمون دسته‌بندی شد. سپس کارگروه‌هایی (گروه کانونی یا روش طوفان مغزی) به‌منظور تعیین مسائل راهبردی، تحلیل محیطی، تشکیل ماتریس SWOT و تدوین راهبردها، تشکیل و نظرات آن‌ها استفاده شد. این پژوهش در طول برنامه هفتم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۵-۱۴۰۰) اجرا شد و قلمرو مکانی آن، واحدهای تخصصی و صنفی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران بود. روش گردآوری اطلاعات؛ کتابخانه‌ای و میدانی بود. ابتدا با مطالعات اکتشافی، اسناد بالادستی از جمله آموزه‌های دینی، تدابیر فرماندهی معظم کل قوا، سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ ج.ا.ا. مورد مطالعه قرار گرفت، سپس مبانی نظری در حوزه تحقیق، واکاوی شد. در مرحله بعد ضمن انجام مطالعات تطبیقی و محیط‌شناسی، نقاط قوت و ضعف فرماندهی انتظامی ج.ا.ا. و فرصت‌ها و تهدیدات، استخراج شد. سپس گویه‌ها از نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات استخراج و بدین ترتیب، ابزار سنجش پژوهش آماده گردید. به‌منظور تعیین روایی سؤال‌ها از روش واپایش بیرونی استفاده شد و سؤال‌های طرح‌شده چندین مرحله مورد ارزیابی و بازنگری قرار گرفتند تا هرگونه ابهام و نارسایی برطرف گردد. پایایی آن نیز طبق ضریب آلفای کرونباخ (بالتر از ۰/۷) تأیید گردید، که نتایج آن در جدول شماره ۲ آورده شده است.

جدول ۲. ضریب آلفای کرونباخ عوامل راهبردی

ضریب آلفا	عامل
۰/۸۶	فرصت‌ها
۰/۸۱	تهدیدها
۰/۷۷	قوت‌ها
۰/۷۶	ضعف‌ها
۰/۹۲	کل

جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از ماتریس‌های عوامل داخلی و خارجی استفاده شد؛ به این ترتیب که پس از مطالعات محیطی و تجزیه و تحلیل عوامل داخلی و خارجی، ۴ مؤلفه اصلی محیطی یعنی (نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها) احصاء شد. این عوامل به‌عنوان ۱۴۲ گویه با انتخاب طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت به نظر کارشناسان و خبرگان رسید. سپس با نظر خبرگان امتیاز، وزن و امتیاز موزون هر یک از عوامل محیطی تعیین گردید. در ابتدا فراوانی عوامل داخلی را با توجه به قضاوت‌های شهودی و دیدگاه‌های نمونه آماری تعیین و میانگین امتیاز مشخص شد. با توجه به طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت عواملی که میانگین آن‌ها از ۳ کمتر بود؛ ضعف و آن دسته عوامل که میانگین آن‌ها بیش از ۳ بوده، قوت محسوب گردیدند. برای تعیین وزن عوامل داخلی، پس از جمع‌آوری داده‌ها، میانگین ارزش اختصاص یافته به هر عامل را از جامعه خبره محاسبه کرده و سپس بردار حاصل نرمالیزه شد تا وزن‌های بین صفر تا یک برای هر عامل به دست آید و مجموع اوزان نیز یک شود. برای محاسبه امتیاز وزن موزون عوامل داخلی نیز، وزن (درجه اهمیت) هر عامل را در امتیاز حاصل از میانگین وضع موجود دیدگاه‌های خبرگان ضرب نموده و برای هر یک از سطرهاى جدول در ستون امتیازات موزون ثبت گردید. در مورد عوامل خارجی هم مشابه تکنیک عوامل داخلی عمل شد. برای محاسبه امتیاز موزون وضع مطلوب عوامل خارجی، وزن (درجه اهمیت) نرمال شده، سپس هر عامل را در امتیاز حاصل از میانگین وضع مطلوب دیدگاه‌های خبرگان ضرب نموده و برای هر یک از سطرهاى جدول در ستون امتیازات موزون ثبت شد.

برای تعیین موقعیت راهبردی از نمودار SPACE و برای تعیین راهبردها از تکنیک SWOT استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی به شرح جداول ۳ تا ۵ ارائه شده است:

جدول ۳. حوزه فعالیت مشارکت کنندگان بخش کیفی

حوزه فعالیت	تعداد	فراوانی	درصد فراوانی (%)	درصد تجمعی (%)
فرماندهی انتظامی ج.ا.ا	۱۳	۱۳	٪۶۱/۹	٪۶۱/۹
ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز	۳	۳	٪۱۴/۲۸	٪۷۶/۱۹
وزارت صنعت، معدن و تجارت	۲	۲	٪۹/۵۲	٪۸۵/۷۱
گمرک ج.ا.ا	۲	۲	٪۹/۵۲	٪۹۵/۲۳
تغزیرات حکومتی	۱	۱	٪۴/۷۶	٪۱۰۰
مجموع	۲۱	۲۱	٪۱۰۰	

جدول ۴. میزان تحصیل مشارکت کنندگان بخش کیفی

میزان تحصیل	تعداد	فراوانی	درصد فراوانی (%)	درصد تجمعی (%)
فوق لیسانس	۹	۹	۴۲/۸۵	۴۲/۸۵
دکتری	۱۲	۱۲	۵۷/۱۴	۱۰۰
مجموع	۲۱	۲۱	۱۰۰	

جدول ۵. سابقه خدمت مصاحبه‌شدگان

سابقه خدمت	تعداد	فراوانی	درصد فراوانی (%)	درصد تجمعی (%)
۲۰-۲۴ سال	۱	۱	۴/۷۶	۴/۷۶
۲۵-۳۰ سال	۱۲	۱۲	۵۷/۱۴	٪۶۱/۹
بالای ۳۰ سال	۸	۸	٪۳۸/۹	٪۱۰۰
مجموع	۲۱	۲۱	٪۱۰۰	

مرحله اول: تعیین عوامل مؤثر بر تدوین راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی ج.ا.ا. در مجموع با بررسی ادبیات پژوهش و مصاحبه با ۲۱ نفر از

خبرگان و تحلیل محتوای مصاحبه‌ها، عوامل محیطی بر تدوین راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا توسط فرماندهی انتظامی مشخص شد و نتیجه در یک جلسه خبرگی مرکب از استادان دانشگاه و خبرگان انتظامی مطرح و عوامل به شرح جدول ۶ تعیین نقش شدند. در این جدول فقط نمونه‌ای از تعیین نقش آورده شده است.

جدول ۶. تعیین نقش‌های عوامل چهارگانه تعیین راهبرد

تعیین نقش عامل	به نظر شما اثر این عامل بر راهبردهای مقابله چگونه است؟		آیا به نظر شما این عامل تحت کنترل مسئولان انتظامی است؟		آیا به نظر حضرت عالی این عامل بر راهبردهای مدنظر مؤثر است؟		عوامل اثرگذار بر راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی انتظامی ج.ا.ا.	شماره عامل
	مثبت	منفی	خیر	بلی	خیر	بلی		
فرصت	*		*			*	فرمان بی‌نظیر مقام معظم رهبری و بهره‌مندی از حمایت‌های معظم‌له در امر مبارزه با قاچاق کالا و ارز	۱
فرصت	*		*			*	امکان بهره‌گیری از ظرفیت‌های قوای سه‌گانه و نیروهای مسلح در مبارزه با قاچاق کالا و ارز	۲

از تعداد ۱۴۲ عاملی که برای تدوین راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در فرماندهی ج.ا.ا. احصاء شده، ۴۷ عامل ضعیف، ۲۲ عامل قوت، ۱۸ عامل فرصت و ۵۵ عامل تهدید می‌باشند.

مرحله دوم: تشکیل جدول IFE و EFE

الف) در این مرحله، ضریب اهمیت بدون توجه به وضعیت کنونی عامل، اثر آن بر تدوین راهبردهای پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا در طیف ۱ تا ۵ سنجیده می‌شود تا وزن عامل تعیین شود.

ب) در این مرحله، ضریب فعلی عامل بر تدوین راهبردها سنجیده می‌شود (قوت و فرصت) بر مبنای ۲,۵ تا ۴ و (ضعف و تهدید) بین ۰ و ۲ نمره گذاری می‌شود به طوری که هرچقدر میزان عامل قوت و فرصت اثرگذاری بیشتری داشته باشد به ۴ نزدیک تر خواهد بود و هرچقدر میزان ضعف و تهدید پررنگ تر باشد به صفر نزدیک تر خواهد بود.

ج) ضریب وضعیت مطلوب سنجیده می‌شود که قوت و فرصت عدد ۴ و ضعف و تهدید عدد ۲ مدنظر قرار خواهند گرفت. نمونه‌ای از ارزیابی محیط داخلی در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷. جدول ارزیابی محیط داخل IFE

قوت و ضعف (IFE)						
عوامل	ضریب اهمیت عامل بر تدوین راهبرد به طور کلی	وزن	ضریب وضعیت فعلی عامل	نرمالیزه وضعیت فعلی	ضریب وضعیت مطلوب عامل	نرمالیزه وضعیت مطلوب
دسترسی به سامانه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی درون و برون سازمانی مرتبط با امنیت اقتصادی	۴/۷	۰/۰۱۶۴	۳/۷	۰/۰۶۰۶۸	۴	۰/۰۶۵۶
تجارب و دانش پلیسی در زمینه پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا	۴/۵	۰/۰۱۵۷	۳/۶	۰/۰۵۶۵۲	۴	۰/۰۶۲۸

مرحله سوم: الف) تعیین موقعیت و اقدام راهبردی

جهت تعیین موقعیت راهبردی بر روی محور مختصات دکارتی باید از جداول ارزیابی عوامل داخلی و خارجی استفاده نمود.

حاصل جمع نمره موزون جدول ارزیابی عوامل داخلی

برای موقعیت فعلی IFE نمره وزن‌های موزن	۲/۱۴
برای موقعیت فعلی EFE نمره وزن‌های موزن	۱/۹

حاصل جمع نمره موزون جدول ارزیابی عوامل خارجی در محور مختصات، روی محور عمودی (Y)، عوامل محیطی داخلی و روی محور افقی (X) عوامل محیطی خارجی قرار می‌گیرند. پس از تعیین نتیجه نمرات موزون عوامل داخلی و خارجی و مشخص شدن امتیاز موزون نهایی آن‌ها در ماتریس‌ها به منظور تعیین موقعیت (وضعیت و جایگاه فعلی) و برای تدوین و فرموله کردن راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا، امتیازات فوق را روی محورهای مختصات دکارتی برابر شکل زیر مشخص نموده و نقطه حاصل از تقاطع این دو عدد را به دست می‌آوریم. این نقطه وضعیت و موقعیت فعلی ما را در این حوزه نشان می‌دهد. این ناحیه که نقطه A در آن قرار گرفته تعیین کننده رویکرد فعلی است.

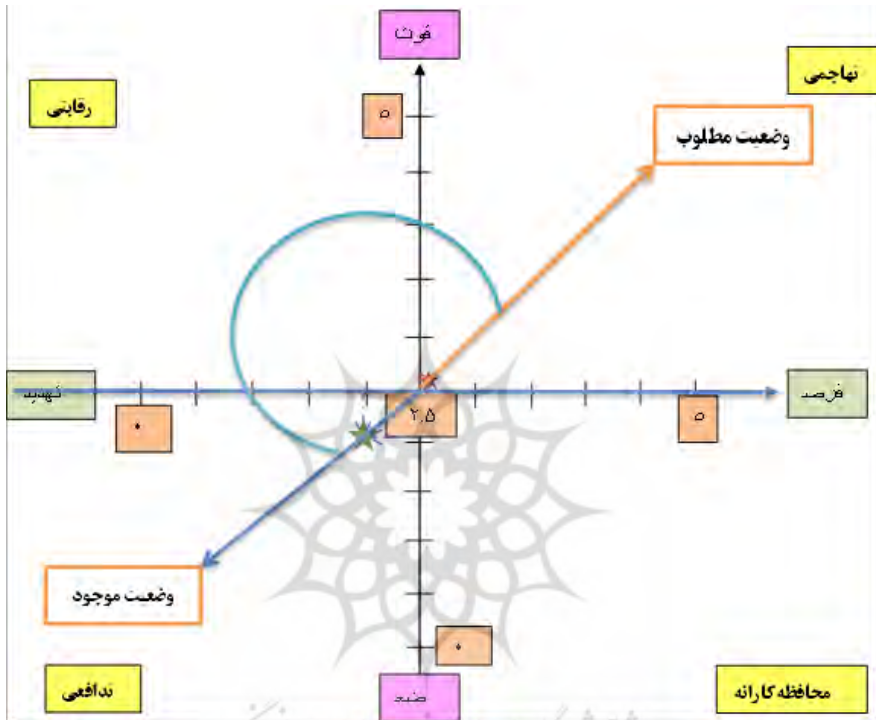
برای موقعیت مطلوب EFE نمره وزن‌های موزن	۲/۵۱
برای موقعیت مطلوب IFE نمره وزن‌های موزن	۲/۶۵

ب) تعیین موقعیت وضعیت مطلوب

مثل حالت قبل جهت تعیین موقعیت راهبردی وضعیت مطلوب بر روی محور مختصات دکارتی باید از جداول ارزیابی عوامل داخلی نمره نهایی را از حاصل جمع نمره موزون ضعف‌ها و نمره موزون قوت‌ها به دست آورد.

همانند مرحله قبل در محور مختصات، روی محور عمودی (Y)، عوامل محیطی داخلی و روی محور افقی (X) عوامل محیطی خارجی قرار می‌گیرند. پس از تعیین نتیجه نمرات موزون عوامل داخلی و خارجی و مشخص شدن امتیاز موزون نهایی آن‌ها در ماتریس‌ها به منظور تعیین موقعیت (وضعیت مطلوب) و برای تدوین و فرموله کردن

راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا، امتیازات فوق را روی محورهای مختصات دکارتی برابر شکل زیر مشخص نموده و نقطه حاصل از تقاطع این دو عدد را به دست می آوریم. این نقطه وضعیت و موقعیت مطلوب ما را در این حوزه نشان می دهد. این ناحیه که نقطه B در آن قرار گرفته تعیین کننده رویکرد مطلوب است.

شکل ۱. نمودار تعیین موقعیت فعلی و مطلوب فراجا در مقابله با قاچاق کالا

تشریح نمودار تعیین موقعیت وضعیت فعلی و وضعیت مطلوب فراجا در مقابله با قاچاق کالا:

(۱) وضعیت موجود در ربع تدافعی قرار گرفته و وضعیت مطلوب در ربع تهاجمی خفیف قرار دارد.

(۲) وضعیت موجود نشان می دهد، آسیب ها و تهدیدات در حوزه قاچاق بسیار بالاست. این موضوع نشان می دهد که آسیب ها قابلیت جذب تهدیدات را در حد بالایی دارند؛ بنابراین، برای مهار این وضعیت باید راهبردها در جهت کاهش آسیب پذیری ها باشد.

۳) شرایط مطلوب بیانگر این است که در حوزه کاهش آسیب‌پذیری قابلیت و ظرفیت تقریباً خوبی در کشور وجود دارد. گرچه که تقریباً در حدود ۱۸۰ درجه با وضعیت موجود فاصله دارد. این فاصله بدان معنی است که به‌طور نسبی ظرفیت‌ها و امکانات موجود در کشور در راستای کاهش آسیب‌پذیری قاچاق کالا نیست. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که فرماندهی انتظامی ج.ا.ا. به‌تنهایی قادر به استفاده از ظرفیت‌ها و امکانات در راستای مهار قاچاق کالا نیست و این مهم یک بسیج همگانی را می‌طلبد. نکته مهم دیگری که وجود دارد محدود بودن منابع، ظرفیت‌ها و همچنین محدود بودن زمان عمل برای به‌کارگیری آن‌ها در جهت کاهش آسیب‌پذیری است. اسناد و مدارک تحقیق نیز مبین این موضوع است که اگر ظرفیت‌ها برای کاهش آسیب‌پذیرها به‌موقع فعال نشوند تولید کشور به بردار صفر نزدیک‌تر خواهد شد.

مرحله چهارم: تشکیل ماتریس‌های زوجی

با عنایت به چهار دسته راهبردهای احصا شده در ماتریس سوات (شامل راهبردهای WT, WO, ST, SO) و با توجه به منطقه قرار گرفتن در ماتریس داخلی و خارجی، آن دسته از گزاره‌ها را جهت ارزیابی و انتخاب در ماتریس استراتژیک کمی انتخاب می‌کنیم که مربوط به منطقه تعیین شده در ماتریس داخلی و خارجی باشند. بدیهی است که در انتها از تجمیع گزاره‌ها برای مبنای عناصر تدوین راهبرد (اهداف، وسیله و روش) راهبردها تدوین خواهد شد.

مرحله پنجم: تصمیم‌گیری

۱) احصای راهبردهای بخشی

پس از مقایسه دو به دو عوامل مربوط به متغیرهای داخلی و خارجی بر اساس گروه‌بندی در قالب نواحی تهاجمی، محافظه‌کارانه، رقابتی و تدافعی در ماتریس زوجی و با استفاده از نظرات تعدادی از خبرگان پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا به احصای راهبردهای بخشی پرداخته شد.

جدول ۸ (به عنوان نمونه) راهبردهای بخشی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا در ناحیه تهاجمی و عوامل قوت و فرصت را ارائه می دهد.

جدول ۸. جدول ترکیب نقاط قوت و فرصت ها SO

ترکیب نقاط قوت و فرصت ها		راهبرد	ردیف
قوت ها (S ^۲)	فرصت ها (O ^۱)		
S5, S2, S3	O2, O3	ارتقای فعالیت های اطلاعاتی و عملیاتی فراجا در شناسایی، مقابله و انهدام باندها و شبکه های درون و بیرون مرزی قاچاق کالا با برخورداری از کارشناسان خبره در رشته ها و رشته های مختلف علوم انتظامی، تجارب و دانش پلیسی و بهره گیری از ظرفیت های قوای سه گانه و نیروهای مسلح و ظرفیت های قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲، قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰ و قانون تشکیل فرماندهی انتظامی مصوب ۱۳۷۰	۱
S6, S14, S15	O1, O3, O5	مدیریت کارآمد ظرفیت ها و منابع و تقویت عزم و اراده مبارزه در مسئولان و کارکنان فراجا با استفاده از فرمان بی نظیر مقام معظم رهبری و بهره مندی از حمایت های معظم له و ظرفیت های دینی، ملی، فرهنگی، اجتماعی، رسانه ای و تبلیغی، به منظور جلب مشارکت های عمومی برای حمایت از تولید و مصرف کالای کیفی داخلی و برخورداری از ظرفیت عضویت فراجا در ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و استفاده از ظرفیت قرارگاه جهادی مبارزه با قاچاق کالا و ارز	۲

1. Opportunities
2. Strength

- راهبردهای بخشی ناحیه رقابتی: جدول ۹ (به عنوان نمونه) راهبردهای بخشی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا را در ناحیه ST را ارائه می‌دهد.

جدول ۹. ترکیب نقاط قوت و تهدیدات ST

		راهبرد	ردیف
نقاط قوت (S)	تهدیدات (T')		
S2 S10, S4 S14 S18	T6 T11, T9 T21	ترویج باور عمومی مصرف کالای کیفی ایرانی و تقبیح قاچاق کالا با استفاده از توانمندی‌های معاونت فرهنگی و اجتماعی در پیشگیری اجتماعی از قاچاق کالا و برخورداری از ظرفیت عضویت فراجا در ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، انگیزه و تعهد سازمانی و دینی کارکنان، تجارب و دانش پلیسی در زمینه پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و برخورداری از کارشناسان خبره در رشته‌ها و رشته‌های مختلف علوم انتظامی	۱
S4, S1	T17, T16 T20	مقابله با رانت و انحصار و معافیت‌های غیر نظام‌مند در اقتصاد کشور و نبود انضباط و کنترل کافی در اثر عدم شفافیت گردش پول و کالا و خدمات، افزایش قاچاق کالا از مبادی رسمی و به روش رویه‌های گمرکی قانونی با استفاده از دسترسی به سامانه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی مرتبط با امنیت اقتصادی، تمرکز پلیس مبارزه با قاچاق کالا و ارز بر قاچاق سازمان‌یافته و پرونده‌های کلان قاچاق	۲

- راهبردهای بخشی ناحیه محافظه کارانه: جدول ۱۰ (به عنوان نمونه) راهبردهای بخشی پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا در ناحیه WO را ارائه می دهد.

جدول ۱۰. ترکیب نقاط ضعفها و فرصت‌ها WO

ترکیب نقاط ضعفها و فرصت‌ها		راهبرد	ردیف
نقاط ضعف (W ^۱)	فرصت‌ها (O)		
W4 W6, W5 W7	O4, O2, O8	حمایت و صیانت از کارکنان درگیر در مبارزه با قاچاق کالا، متناسب سازی کمی و کیفی منابع انسانی و ساختار سازمانی رده‌های مقابله کننده، متناسب با مأموریت‌های محوله، اشراف کارکنان بر قوانین و مقررات اقتصادی کشور و شیوه و شگردهای جدید قاچاق کالا و ارز با استفاده از ظرفیت‌های قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲، امکان بهره‌گیری از ظرفیت‌های قوای سه‌گانه و نیروهای مسلح در مبارزه با قاچاق کالا و ارز و امکان به کارگیری فن‌آوری‌های نوین در امر پیشگیری و مقابله	۱
W11 W12 W13	O6 O2, O10	تقویت فرماندهی انتظامی ج.ا.ا در تبادل اطلاعات (در زمینه قاچاق کالا و تخلفات گمرکی) با سایر کشورها، اشراف اطلاعاتی بر شبکه‌های قاچاق کالا، بهره‌برداری از بانک‌های اطلاعاتی موجود در کشور، با استفاده از ظرفیت‌های دیپلماتیک به منظور سامان‌دهی تعاملات اقتصادی با کشورها، استفاده از ظرفیت‌های کنوانسیون‌های بین‌المللی گمرکی و مبارزه با فساد، امکان بهره‌گیری از ظرفیت‌های قوای سه‌گانه و نیروهای مسلح	۲

- راهبردهای بخشی ناحیه تدافعی: جدول ۱۱ (به‌عنوان نمونه) راهبردهای بخشی پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا در ناحیه WT را ارائه می‌دهد.

جدول ۱۱. راهبردهای بخشی تدافعی WT

حدافل رساندن ضعف و تهدیدات		راهبرد	ردیف
نقاط ضعف (W)	تهدیدات (T)		
W16, W17 W24, W18	T4, T5 T1	پوشش خلأهای مرزی و کنترل مبادی غیر مجاز، کاهش آسیب‌پذیری مبادی رسمی ورود و خروج کالا، توسعه امنیت مناطق مرزی با هدف تقویت معیشت مرزنشینان	۱
W26 W41, W27	T7 T47 T13 T52	تدوین و اجرای روش‌های عملیاتی کشف کالای قاچاق با رویکرد ملی، منطقه‌ای و جغرافیایی، ارتقاء سطح حرفه‌ای یگان‌ها و رده‌های انتظامی مبارزه با قاچاق کالا	۲

احصای راهبردهای اصلی

پس از احصای هجده راهبرد بخشی پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا، طی جلسه خبرگی راهبردها مورد بررسی و واکاوی دقیق قرار گرفت تا با ترکیب، تقلیل یا پیشنهاد و ارائه راهبردهای جدید، راهبردهای اصلی تدوین گردند. با اعمال نظر و پیشنهاد‌های مطرح‌شده در جلسه خبرگی، نهایتاً تعداد ۱۱ راهبرد اصلی براساس ۱۴۲ عامل منتخب تحقیق (۲۲ عامل قوت، ۴۷ عامل ضعف، ۱۸ عامل فرصت و ۵۵ عامل تهدید) با تکیه بر تعداد هجده راهبرد بخشی ارائه‌شده، احصاء گردیدند. همچنین به‌منظور افزایش درک مفهومی راهبردهای احصاء شده، برای هر راهبرد یک عنوان انتخاب شد.

جدول ۱۲. راهبردهای اصلی احصاء شده

ردیف	راهبردهای اصلی
۱	<p>ارتقای فعالیت‌های اطلاعاتی و عملیاتی</p> <p>ارتقای فعالیت‌های اطلاعاتی و عملیاتی فراجا در شناسایی، مقابله و انهدام باندها و شبکه‌های درون و برون‌مرزی قاچاق کالا با برخورداری از کارشناسان خبره در رشته‌ها و رشته‌های مختلف علوم انتظامی، تجارب و دانش پلیسی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های قوای سه‌گانه و نیروهای مسلح و ظرفیت‌های قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲، قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰ و قانون تشکیل فرماندهی انتظامی مصوب ۱۳۶۹</p>
۲	<p>پیشگیری، کنترل و مقابله چندلایه و فراگیر</p> <p>پیشگیری، کنترل و مقابله چندلایه و فراگیر در مبارزه با قاچاق کالا با استفاده از ظرفیت‌های فرماندهی مرزبانی در کنترل مؤثر مرزها، برخورداری از ظرفیت‌های پلیس فتا برای نظارت و کنترل فضای مجازی و پلیس گمرک و نظارت‌های گمرکی، دسترسی به سامانه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی مرتبط با امنیت اقتصادی و ظرفیت‌های دیپلماتیک به‌منظور سامان‌دهی تعاملات اقتصادی با کشورها</p>
۳	<p>تمرکز بر قاچاق سازمان‌یافته</p> <p>تمرکز پلیس مبارزه با قاچاق کالا و ارز بر قاچاق سازمان‌یافته و پرونده‌های کلان قاچاق، با استفاده از تدابیر فرماندهان انتظامی ج.ا.ا، ظرفیت‌های اطلاعاتی و عملیاتی فراجا و برخورداری از ظرفیت‌های پلیس بین‌الملل در پیشگیری و مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته، برخورداری از ظرفیت‌های پلیس پیشگیری و سامانه‌های الکترونیکی و هوشمند، استفاده از ظرفیت‌های کنوانسیون‌های بین‌المللی گمرکی و مبارزه با فساد، حمایت مجلس شورای اسلامی و شورای عالی حفظ حقوق بیت‌المال</p>
۴	<p>اشراف بر نظام گردش‌های مالی و پولی</p> <p>اشراف بر مبادلات مالی، افزایش خطرپذیری قاچاق، پر کردن خلأهای قانونی در مبارزه با قاچاق کالا و ارز و پولشویی با استفاده از دسترسی به سامانه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی مرتبط با امنیت اقتصادی، وجود ظرفیت‌های اطلاعاتی و عملیاتی فراجا در شناسایی، مقابله و انهدام باندها و شبکه‌های درون و برون‌مرزی قاچاق و برخورداری از ظرفیت عضویت فراجا در ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز</p>
۵	<p>تکمیل دسترسی به اطلاعات سامانه‌ها</p> <p>تکمیل دسترسی به اطلاعات سامانه‌های گردش مالی، کالا و خدمات در کشور، ایجاد سامانه</p>

راهبردهای اصلی	ردیف
<p>جامع مدیریت یکپارچه مبارزه با قاچاق کالا در فراجا و افزایش اشراف بر فعالیت‌های مجرمانه قاچاق کالا در فضای مجازی با استفاده از سیاست‌های کلی نظام در زمینه اقتصاد مقاومتی، اشتغال، تولید ملی، امنیت ملی، برنامه ششم توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور، ظرفیت‌های قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲، قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰ و سامانه‌های الکترونیکی و هوشمند</p>	
<p>مدیریت کارآمد ظرفیت‌ها و منابع</p> <p>مدیریت کارآمد ظرفیت‌ها و منابع و تقویت عزم و اراده مبارزه در مسئولان و کارکنان فراجا با استفاده از فرمان بی‌نظیر مقام معظم رهبری و بهره‌مندی از حمایت‌های معظم‌له و ظرفیت‌های دینی، ملی، فرهنگی، اجتماعی، رسانه‌ای و تبلیغی، به‌منظور جلب مشارکت‌های عمومی برای حمایت از تولید و مصرف کالای کیفی داخلی و برخورداری از ظرفیت عضویت فراجا در ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و استفاده از ظرفیت قرارگاه جهادی مبارزه با قاچاق کالا و ارز</p>	۶
<p>اعمال و نهادینه کردن مدیریت ریسک</p> <p>مقابله با رویکرد مسلحانه قاچاق کالا، خودروی سبک شوتی، برخورد جدی با عاملان قاچاق و ساماندهی ته لنجی (کالای ملوانی) با استفاده از ظرفیت‌های پلیس اطلاعات و امنیت عمومی و اشراف اطلاعاتی بر شبکه‌های قاچاق کالا و ارز سازمان‌یافته، برخورداری از ظرفیت‌های پلیس گمرک و نظارت‌های گمرکی، ظرفیت‌های پلیس پیشگیری برای پیشگیری انتظامی از قاچاق کالا و عضویت فراجا در ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز</p>	۷
<p>نهادینه‌سازی مصرف کالای کیفی ایرانی</p> <p>ترویج باور عمومی مصرف کالای کیفی ایرانی و تقبیح قاچاق کالا با استفاده از توانمندی‌های معاونت فرهنگی و اجتماعی در پیشگیری اجتماعی از قاچاق کالا و برخورداری از ظرفیت عضویت فراجا در ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، انگیزه و تعهد سازمانی و دینی کارکنان، تجارب و دانش پلیسی در زمینه پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و برخورداری از کارشناسان خبره در رشته‌ها و رشته‌های مختلف علوم انتظامی</p>	۸
<p>مقابله با رانت و انحصار</p> <p>مقابله با رانت و انحصار و معافیت‌های غیر نظام‌مند در اقتصاد کشور و نبود انضباط و کنترل کافی در اثر عدم شفافیت گردش پول و کالا و خدمات، افزایش قاچاق کالا از مبادی رسمی و به روش رویه‌های گمرکی قانونی با استفاده از دسترسی به سامانه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی</p>	۹

ردیف	راهبردهای اصلی
	درون و برون‌سازمانی مرتبط با امنیت اقتصادی، تمرکز پلیس مبارزه با قاچاق کالا و ارز بر قاچاق سازمان‌یافته و پرونده‌های کلان قاچاق
۱۰	<p>اِشْرَافِ اِطْلَاعَاتِی</p> <p>تقویت فرماندهی انتظامی ج.ا.ا در تبادل اطلاعات (درزمینه قاچاق کالا و تخلفات گمرکی) با سایر کشورها، اِشْرَافِ اِطْلَاعَاتِی بر شبکه‌های قاچاق کالا، بهره‌برداری از بانک‌های اطلاعاتی موجود در کشور، با استفاده از ظرفیت‌های دیپلماتیک به منظور سامان‌دهی تعاملات اقتصادی با کشورها، استفاده از ظرفیت‌های کنوانسیون‌های بین‌المللی گمرکی و مبارزه با فساد، امکان بهره‌گیری از ظرفیت‌های قوای سه‌گانه و نیروهای مسلح</p>
۱۱	<p>حِمَايَت و صِيَانَت از کارکنان</p> <p>حمایت و صیانت از کارکنان درگیر در مبارزه با قاچاق کالا، متناسب‌سازی کمی و کیفی منابع انسانی و ساختار سازمانی رده‌های مقابله‌کننده، متناسب با مأموریت‌های محوله، اِشْرَافِ کارکنان بر قوانین و مقررات اقتصادی کشور و شیوه و شگردهای جدید قاچاق کالا و ارز با استفاده از ظرفیت‌های قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲، امکان بهره‌گیری از ظرفیت‌های قوای سه‌گانه و نیروهای مسلح در مبارزه با قاچاق کالا و ارز و امکان به‌کارگیری فن‌آوری‌های نوین در امر پیشگیری و مقابله</p>

تشکیل ماتریس کمی برنامه‌ریزی راهبردی: به منظور تعیین اولویت راهبردهای اصلی از ماتریس تشکیل ماتریس کمی برنامه‌ریزی راهبردی^۱ استفاده می‌گردد. ماتریس کمی برنامه‌ریزی راهبردی یکی از تکنیک‌ها و ابزارهای بسیار رایج در ارزیابی گزینه‌های راهبردی و مشخص نمودن جذابیت نسبی راهبردها است که برای مرحله تصمیم‌گیری جهت انتخاب راهبردهای برتر مورد استفاده قرار می‌گیرد.

تعیین اولویت راهبردها

به کمک فرایند برنامه‌ریزی راهبردی می‌توان راهبردهای زیادی را شناسایی نمود که می‌توانند موجب نزدیک شدن به اهداف گردند؛ اما اجرای تمامی راهبردها امکان‌پذیر نیست. محدودیت منابع، زمان، وجود موانعی که موجب شکست راهبرد می‌شوند و

بسیاری از عوامل محیطی ایجاب می‌کند تا راهبردهای مناسب و دارای اولویت را برای اجرا در رأس برنامه‌های خود قرار دهیم. یکی از ابزارهای تعیین اولویت‌بندی استفاده از روش QSPM است که در تحقیق از این روش استفاده شد.

جدول ۱۳. ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی کمتی (QSPM)

رتبه	جمع	نقش‌های چهارگانه عوامل				راهبردها	
		تهدید	فرصت	ضعف	قوت		
		۱/۶	۰/۸۵	۱/۰۴	۱/۰۹	جمع ضریب وزنی	
پنجم	۱۹/۷۱	۴/۸	۴	۴	۴/۱	پاسخگویی	تمرکز بر قاچاق
		۷/۶۸	۳/۴	۴/۱۶	۴/۴۷	جذابیت	سازمان‌یافته
ششم	۱۹/۱۵	۴/۲	۳	۴/۶	۴/۷	پاسخگویی	اشراف بر نظام
		۶/۷۲	۲/۵۵	۴/۷۸	۵/۱	جذابیت	گردش‌های مالی و پولی
چهارم	۱۹/۸۲	۴/۳	۴/۷	۴/۴	۴	پاسخگویی	اعمال و نهادینه کردن
		۶/۸۸	۴	۴/۵۸	۴/۳۶	جذابیت	مدیریت ریسک
دوم	۲۰/۶۱	۴/۸	۴/۳	۴/۲	۴/۵	پاسخگویی	پیشگیری، کنترل و
		۷/۶۸	۳/۶۶	۴/۳۷	۴/۹	جذابیت	مقابله چندلایه و فراگیر
هفتم	۱۹/۰۷	۴/۴	۴	۴	۴/۱	پاسخگویی	تکمیل دسترسی به
		۷/۰۴	۳/۴	۴/۱۶	۴/۴۷	جذابیت	اطلاعات سامانه‌ها
سوم	۱۹/۹۸	۴	۴/۷	۴/۶	۴/۴	پاسخگویی	مدیریت کارآمد
		۶/۴	۴	۴/۷۸	۴/۸	جذابیت	ظرفیت‌ها و منابع
اول	۲۱/۲۶	۴/۸	۴/۷	۴/۵	۴/۵	پاسخگویی	ارتقای فعالیت‌های
		۷/۶۸	۴	۴/۶۸	۴/۹	جذابیت	اطلاعاتی و عملیاتی
هشتم	۱۷/۸	۳/۸	۴	۳/۷	۴/۱	پاسخگویی	نهادینه‌سازی مصرف
		۶/۰۸	۳/۴	۳/۸۵	۴/۴۷	جذابیت	کالای کیفی ایرانی

رتبه	جمع	نقش‌های چهارگانه عوامل				راهبردها	
		تهدید	فرصت	ضعف	قوت		
		۱/۶	۰/۸۵	۱/۰۴	۱/۰۹	جمع ضریب وزنی	
نهم	۱۷/۷۱	۴/۲	۳/۵	۳/۳	۴/۲	پاسخگویی	اشراف اطلاعاتی
		۶/۷۲	۲/۹۸	۳/۴۳	۴/۵۸	جذابیت	
یازدهم	۱۵/۸۲	۳/۵	۲/۷	۳	۴/۴	پاسخگویی	حمایت و صیانت از کارکنان
		۵/۶	۲/۳	۳/۱۲	۴/۸	جذابیت	
دهم	۱۶/۹۱	۳/۷	۳/۵	۳/۷	۴/۴	پاسخگویی	مقابله با رانت و انحصار
		۵/۹۲	۲/۹۸	۳/۸۵	۴/۸	جذابیت	

پس از تشکیل ماتریس برنامه‌ریزی راهبردی کمی (QSPM) اولویت راهبردها به ترتیب عبارت‌اند از: ۱- ارتقای فعالیت‌های اطلاعاتی و عملیاتی؛ ۲- پیشگیری، کنترل و مقابله چندلایه و فراگیر؛ ۳- مدیریت کارآمد ظرفیت‌ها و منابع؛ ۴- اعمال و نهادینه کردن مدیریت ریسک؛ ۵- تمرکز بر قاچاق سازمان‌یافته؛ ۶- اشراف بر نظام گردش‌های مالی و پولی؛ ۷- تکمیل دسترسی به اطلاعات سامانه‌ها؛ ۸- نهادینه‌سازی مصرف‌کالای کیفی ایرانی؛ ۹- اشراف اطلاعاتی؛ ۱۰- مقابله با رانت و انحصار؛ و ۱۱- حمایت و صیانت از کارکنان.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که فرماندهی انتظامی ج.ا.ا در پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا دارای ۲۲ عامل قوت، ۴۷ عامل ضعف، ۱۸ عامل فرصت و ۵۵ عامل تهدید است. فرماندهی انتظامی ج.ا.ا برای استفاده از فرصت‌های محیطی، اتکا به نقاط قوت داخلی، جلوگیری از تأثیر منفی تهدیدات خارجی و به حداقل رساندن زیان‌های ناشی از تهدیدات و نقاط ضعف خود، نیازمند تدوین راهبردهای پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا است. نمودار ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام راهبردی نشان داد که فراجا در وضعیت موجود در ربع تدافعی قرار گرفته و وضعیت مطلوب در ربع تهاجمی خفیف

قرار دارد. برای رسیدن به وضعیت مطلوب، یازده راهبرد تدوین شد که مهم‌ترین آن‌ها ارتقای فعالیت‌های اطلاعاتی و عملیاتی در شناسایی، مقابله و انهدام باندها و شبکه‌های درون و برون‌مرزی قاچاق کالا است. بهره‌برداری از توان دستگاه‌های اطلاعاتی، رده‌های نظارتی و حراستی دستگاه‌ها، توان موجود در نیروهای نظامی، ظرفیت‌های مرزنشینان و اقوام حاشیه‌نشین مرزی، شبکه منابع داخلی و خارجی، اطلاعات موجود در پرونده‌ها، استفاده از ظرفیت اصناف، اتحادیه‌ها و تولیدکنندگان و... بخشی از فرصت‌هایی است که می‌تواند در این موضوع مورد استفاده قرار گیرد. راهبرد مهم دیگر پیشگیری، کنترل و مقابله چندلایه و فراگیر در مبارزه با قاچاق کالا است. پیشگیری و مقابله مؤثر با قاچاق مستلزم افزایش ریسک قاچاق، از پیش از مبادی تا سطح بازار، با استفاده از تعامل جدی و کارآمد و برنامه‌محور و متکی به سرمایه‌های انسانی توانمند، متخصص و متعهد، در خارج از مرزها، فضای مجازی و محل عرضه است. تمرکز پلیس مبارزه با قاچاق کالا و ارز بر قاچاق سازمان‌یافته و پرونده‌های کلان قاچاق کالا از دیگر راهبردها است. قاچاق گسترده کالا توسط شبکه‌های بزرگ و سازمان‌یافته انجام می‌شود. «شناسایی سرشبکه‌ها و برخورد با دانه‌درشت‌ها» راهبردی است که مبارزه با قاچاق را اثربخش می‌کند، زیرا بر اساس برآوردها، ورود ۷۰ درصد از کالاهای قاچاق از طریق مبادی رسمی به کشور و به‌صورت سازمان‌یافته است و مرزنشینان تنها کارگران افراد ذی‌نفوذ محسوب می‌شوند که در بدنه دستگاه‌ها فعالیت می‌کنند. نظام‌های گردش مالی، پولی و ارزی، ابزار اصلی نقل و انتقالات سرمایه مجرمان اقتصادی به حساب می‌آید و اشراف فراجا بر گردش مالی و پولی می‌تواند مانع پول‌شویی، افتتاح حساب‌های متعدد و صوری، جابه‌جایی مداوم وجوه کلان در حساب‌ها و شعب بانکی، بهره‌گیری از وام‌های کلان جهت مقاصد سوء و منجر به شفاف‌سازی گردش مالی و پولی و قطع حمایت‌های مالی از شبکه‌های قاچاق شود. از راهبردهای مهم دیگر، نهادینه‌سازی مصرف کالای کیفی ایرانی است که فراجا می‌تواند با طراحی و اجرای تبلیغات هوشمندانه، همه‌جانبه و بازدارنده، در جهت متلاشی نمودن بنیان‌های قاچاق، اطلاع‌رسانی از تبعات قاچاق و ترویج قبح آن و افشاء هوشمندانه

شبکه‌های قاچاق اقدام نموده و ترجیح خرید و مصرف کالاهای داخلی را نهادینه نماید. حمایت و صیانت از کارکنان از راهبردهای اساسی در پیشگیری و مقابله با قاچاق است. بی‌تردید حمایت از شایسته‌گزینی و توانمندسازی سرمایه‌های انسانی مبارزه با قاچاق، هم‌زمان با کاهش بسترهای آسیب‌پذیری کارکنان و انتصاب سالم‌ترین و کارآمدترین افراد و حمایت همه‌جانبه از آنان، در کل فرایند مبارزه، جهشی قابل‌قبول ایجاد خواهد کرد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز (۱۳۸۸) در راهبردهای منتخب همسویی دارد. در پژوهش یادشده راهبردهای زیر در اولویت مبارزه با قاچاق کالا و ارز قرار گرفته است: ۱- مدیریت کارآمد ظرفیت‌ها و منابع و تقویت اراده مبارزه در دستگاه‌ها؛ ۲- انضباط، شفاف‌سازی و منطقی نمودن نظام گردش پول، کالا و خدمات؛ ۳- نهادینه‌سازی گرایش به تولید و مصرف کالاهای کیفی و رقابت‌پذیر داخلی و روی‌گردانی از کالاهای قاچاق؛ ۴- ایجاد و تقویت زیرساخت‌های مبارزه با قاچاق کالا و ارز؛ ۵- پیشگیری، کنترل و مقابله چندلایه و فراگیر در امر مبارزه با قاچاق کالا و ارز؛ ۶- صیانت و ارتقای سلامت سرمایه‌های انسانی؛ و ۷- اعمال و نهادینه کردن مدیریت ریسک. راهبردهای به‌دست آمده در پژوهش یادشده به‌علت نقش داشتن همه قوای سه‌گانه کشور در مقابله با قاچاق کالا و ارز در سطح گسترده‌تری تدوین شده است درحالی‌که در این رساله راهبرها صرفاً در حدود شرح وظایف و مأموریت فرماندهی انتظامی ج.ا.ا. تعیین شده است. همچنین نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش موسوی و همکاران (۱۴۰۰) در بخش‌های صیانت از کارکنان، اشراف بر مبادلات مالی، مبارزه از پیش از مرزها، مشارکت مردم و مسئولان در مبارزه، اشراف قانونی بر دستگاه‌ها، افزایش ریسک قاچاق، استفاده از سامانه‌های هوشمند مبارزه با قاچاق، مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته استفاده از اطلاعات مردمی همسویی دارد.

پیشنهادها

۱- با توجه به تأیید راهبردها توسط صاحب‌نظران علمی و خبرگان انتظامی، این راهبردها در فراجا تصویب و مبنای برنامه‌ریزی و اقدامات در پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا قرار گیرد؛

۲- کارگروه ویژه تهیه طرح‌های اقدام راهبردی با مسئولیت رئیس پلیس امنیت اقتصادی و عضویت رئیس مرکز مطالعات راهبردی، معاونان عملیات و طرح و برنامه‌بودجه و رؤسای پلیس‌های تخصصی فراجا تشکیل و نسبت به تهیه و تدوین طرح‌های اقدام راهبردی اقدام شود؛

۳- پلیس امنیت اقتصادی و سایر رده‌های مرتبط فراجا، تدوین برنامه‌های کلان اجرایی مناسب و برنامه‌های سالانه عملیاتی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا را در دستور کار خود قرار دهند.

علاوه بر پیشنهادهای بالا و راهبردهای یازده گانه ارائه‌شده، پیشنهادهای تکمیلی زیر ارائه می‌شود.

۱- اشراف اطلاعاتی به پدیده قاچاق، با استفاده از تمامی ظرفیت‌های موجود و بهره‌گیری به موقع از داده‌ها و تحلیل‌های دقیق و به هنگام به منظور استفاده از این محمل، جهت تسلط بر روندها و فرایندها و تحرکات عناصر اصلی و سرشاخه‌ها و مؤثرین بر قاچاق و مبارزه مستمر با آنها؛

۲- استفاده حداکثری از ظرفیت‌های نظامی و انتظامی و ایجاد هماهنگی و تعامل مؤثر به منظور کیفی‌سازی اقدامات کشف و مقابله، ظرفیت‌سازی و صیانت مستمر از سرمایه‌های انسانی مبارزه با قاچاق، حمایت از طرح‌ها، برنامه‌ها و رزمایش‌ها، هدایت و تطبیق اقدامات فراجا و نیروهای مسلح با سیاست‌ها و اهداف راهبردی ستاد مبارزه با قاچاق، در جهت تحقق و نهادینه کردن فرمان بی‌نظیر مقام معظم رهبری؛

۳- فرهنگ‌سازی در جهت نهادینه کردن ترجیح خرید و مصرف کالاهای کیفی داخلی بر کالاهای خارجی، اطلاع‌رسانی مستمر از آثار و مضرات فعل قاچاق و مصرف کالاهای قاچاق و خارجی، مبارزه قاطع و مستمر با ورود کالاهای قاچاق به کشور، در جهت حمایت از تولیدات کیفی داخلی با استفاده از تمامی ظرفیت‌ها، منطبق بر فرمان بی‌نظیر مقام معظم رهبری؛

۴- سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و تعامل در جهت استفاده از ظرفیت‌ها و فرصت‌ها در اصلاح و حمایت از اجرای قوانین، و مقررات و آیین‌نامه‌های مؤثر در حوزه

شفاف سازی تبادلات مالی، پولی و ارزی و تبادل اطلاعات الکترونیکی و مکانیزه نمودن تمامی فرایندهای گردش پولی و مالی در جهت پیشگیری از سوءاستفاده از قاچاقچیان؛

۵- حمایت از عوامل مؤثر در امر مبارزه با قاچاق کالا و ارز، پرداخت پاداش، تشویق و تنبیه، به منظور ارتقای سلامت، افزایش بهره‌وری سرمایه‌های انسانی، تلاش حداکثری در جهت رفع مشکلات انگیزشی کارکنان درگیر در مبارزه و شناسایی و حذف بسترهای آسیب‌زا و آسیب‌پذیر؛

۶- هدف‌گذاری و تعیین خط‌مشی و سیاست‌های فرهنگی و تبلیغی و اطلاع‌رسانی در حوزه مبارزه با قاچاق کالا و ارز و بهره‌گیری از تمامی ظرفیت‌های اثرگذار گروه‌های مرجع دینی، علمی، سیاسی، فرهنگی و آموزشی کشور در جهت بیان آثار و مضرات قاچاق، فعال‌سازی کمیته‌های فرهنگی و تبلیغات کمیسیون‌های استانی و همسوسازی و هماهنگ نمودن تمامی نهادهای سیاست‌گذار و اجرایی در حوزه فرهنگ، تبلیغات و اطلاع‌رسانی در راستای تبلیغات هوشمندانه در امر مبارزه با قاچاق کالا.

سپاسگزاری

پژوهشگران از همه مسئولان و کارکنان پلیس‌های تخصصی فراجا و سازمان‌های مسئول پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا به‌ویژه ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، که شرایط لازم برای انجام این پژوهش را فراهم کردند، تشکر می‌نمایند.

منابع

احتشامی، علی؛ محمدی‌مقدم، یوسف؛ و منصوری محمدآبادی، سلیمان. (۱۴۰۰). الگوی سیستم‌های نرم مدیریت به‌منظور پیشگیری از قاچاق کالا. نشریه علمی پژوهش‌های دانش انتظامی دانشگاه علوم انتظامی امین، ۲۳(۴)، ۱۴۹-۱۷۴.

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.17359252.1400.4.4.6.9>

آهنگریان ساروکلایی، کلثوم؛ و بزی، طاهره. (۱۳۹۵). بررسی علل قاچاق کالا و راهکارهای مبارزه با آن و قوانین مربوطه. اولین همایش ملی علوم انسانی با رویکرد مدیریت و اقتصاد مقاومتی، ساری، ایران.

<https://www.civilica.com/Paper-MSICONF01-MSICONF>

بیابانی، غلامحسین. (۱۳۹۲). نقش رسانه در پیشگیری از جرم. فصلنامه رسانه، ۲۴(۳)، ۴۲-۳۳.

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.10227180.1392.24.3.3.2>

تیلور، رالف؛ و هارل ادل. (۱۳۸۹). محیط کالبدی و جرم. ترجمه محسن کلاتتری و سمیه قزلباش، انتشارات آذر کلک.

حسن‌بیگی، ابراهیم. (۱۳۹۶). مدیریت راهبردی، انتشارات سمت.

حسین‌آبادی، باقر؛ و داودی دهاقانی، ابراهیم. (۱۴۰۰). عوامل مؤثر بر توانمندسازی کارکنان مرزبانی در مقابله با قاچاق کالا (مطالعه موردی: مرزبانی استان کردستان). فصلنامه علمی علوم و فنون مرزی، ۱۰(۱)، ۱۳۹-۱۶۹.

<https://doi.org/20.1001.1.25384090.1400.10.1.6.1>

دانشجویان دکتری امنیت ملی. (۱۳۹۷). تبیین علل و عوامل غافلگیری جمهوری اسلامی ایران در برابر تهدیدات نظامی امنیتی و راه‌های پیشگیری از آن، دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، دانشکده دفاع ملی.

داودی دهاقانی، ابراهیم؛ هندیانی، عبدالله؛ و عیسی‌آبادی، علی‌اکبر. (۱۳۹۷). تأثیر عوامل سازمانی پلیس در پیشگیری از قاچاق کالا (مورد مطالعه: شهرستان سروآباد استان کردستان). فصلنامه انتظام اجتماعی، ۱۰(۴)، ۲۹-۵۰.

http://sopra.jrl.police.ir/article_108534.html

درویشی، صیاد؛ میرزاخانی، عبدالرحمن؛ گودرزی، آیت؛ و هادی‌پور، فرج‌الله. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر اقدامات پلیس در مقابله با قاچاق کالا (مطالعه موردی: شهرستان دلفان). فصلنامه

کارآگاه، ۱۲(۴۸)، ۵۹-۷۸. http://det.jrl.police.ir/article_92997.html

دیوید، فرد. آر. (۱۳۹۴). مدیریت استراتژیک. ترجمه علی پارسایان و سید محمد اعرابی، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

رضایی، محسن. (۱۳۹۷). نقش پلیس در پیشگیری از شکل‌گیری باندهای قاچاق کالا [رساله دکترا، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، دانشکده حقوق و علوم سیاسی].

ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز. (۱۳۸۸). گذری بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز و نتایج آن از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۷. انتشارات ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز.

سیف، اله‌مراد؛ و ملکی شهریور، مجتبی. (۱۳۹۴). مفهوم‌شناسی و ارزیابی فقر اقتصادی به‌عنوان زمینه‌ساز تهدید امنیت اجتماعی در جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه آفاق امنیت، ۸(۲۷)،

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.25381857.1394.8.27.3.5> ۶۷-۱۰۶

- علیوردی‌نیا، اکبر. (۱۳۹۳). مدیریت پیشگیری از جرم در ایران. فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان، ۲(۸)، ۳۷-۵۸. https://www.jmsp.ir/article_7769.html
- فلسون، مارکوس؛ و رونالد کلارک. (۱۳۸۸). فرصت و بزهکاری. ترجمه محسن کلانتری و سمیه قزلباش، نشر دانش.
- کاردان، عباس. (۱۳۹۹). مدیریت صحیح مرزی؛ حلقه مفقوده در راهبردهای مبارزه با قاچاق کالا و ارز. فصلنامه اقتصاد پنهان، ۵(۲۳)، ۹۱-۱۱۸. http://hem.epe.ir/article_137039.html
- کلانتری، محسن. (۱۳۸۰). بررسی جغرافیایی جرم و جنایت در مناطق شهر تهران [رساله دکتری، دانشگاه تهران].
- محمد نسل، غلامرضا. (۱۳۹۹). کلیات پیشگیری از جرم. نشر میزان.
- موسوی، سید احمد؛ بختیاری، حسن؛ هندیانی، عبدالله؛ و صفری کاکرودی، عابدین. (۱۴۰۰). الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز مبتنی بر اندیشه فرماندهی معظم کل قوا. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۱۶(۱)، ۹-۲۸.
- <https://doi.org/10.22034/pmsq.2021.94426>
- Chung, C., & Pum, E. (2005). Use of GIS in Campus Crime Analysis: A Case Study of the University of Hong Kong. [MA Thesis, Geographic Information Systems, University of Hong Kong, Hong Kong], <http://hdl.handle.net/10722/40958>
- Grant, Heath. (2015). Social Crime Prevention in the Developing World; Exploring the Role of Police in Crime Prevention. Springer.
- Horobets, N., Reznik, O., Tkachenko, V., Belanuk, M., & Skliar, Y. (2020). Smuggling Of Goods as A Strategic Threat To The Economic Security Of European States. *Ciencias Económicas*, 8(15) 346-357. DOI:10.5377/reice.v8i15.9974
- Lab, P. S. (2014). Crime Prevention; Approaches, Practices and Evaluations. Anderson Publishing.
- Lipson. E, Gras NSB. (1999). The Early English Customs System: A Documentary Study of the Institutional and Economic History of the Customs from the Thirteenth to the Sixteenth Century. *The Economic Journal*, 29(116), 464-468. <https://doi.org/10.2307/2223356>
- Gallien, M., & Weigand, F. (2021). Channeling Contraband: How States Shape International Smuggling Routes. *Security Studies*, 30(1), 79-106. <https://doi.org/10.1080/09636412.2021.1885728>
- Mohamed, Z. A., & Gizaw, T. K. (2017). Challenges of Cross Border Contraband Goods Control in Ethiopian Revenue and Customs Authority the Case of Humera Customs Station Office. *European*

- Journal of Business and Management, 9(13), 80-86.
<https://iiste.org/Journals/index.php/EJBM/issue/view/2987>
- Ovchinniko, S. (2015). Definition of Customs Offences in International La. Mediterranean Journal of Social Sciences, 6(3), 219-224.
<https://ssrn.com/abstract=2663053>
- Turner, J. H. (1998). The structure of sociological theory. 6th Ed, Wadsworth Publishing company.
- Zhamaladen, I., Kairat, K., Saule, K. (2019). Problems of organizational-tactical activity of customs authorities in combating economic smuggling on transport. Procedia Computer Science, 149, 491-499.
<https://doi.org/10.1016/j.procs.2019.01.167>

